AGAS

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GEORGES COSMAS
25 päivänä kesäkuuta 1998 *

Sisällys

I Alkuhuomautukset ..... I - 6556

II Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... I - 6556

A Yhteisön lainsäädäntö ..... I - 6556

B Kansallinen lainsäädäntö ..... I - 6560

III Tosiseikat ..... I - 6562

IV Ennakkoratkaisukysymys ..... I - 6563

V Vastaus ennakkoratkaisukysymykseen ..... I - 6564

A Miltä osin yhtiön sulautuminen absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa kaikki ensin mainitun yhtiön osakkeet tai osuudet, kuuluu direktiivin 69/335/ETY soveltamisalaan? ..... I - 6565

B Direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 85/303/ETY, soveltaminen ..... I - 6570

a) Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan määräystä ei sovelleta yhtiön sulautumiseen absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa kaikki ensin mainitun yhtiön osakkeet tai osuudet ..... I - 6570

b) Neuvoston asetukset 78/855/ETY ja 90/434/ETY ..... I - 6574

C Miltä osin Italiassa sulautumisesta kannettava rekisteröintimaksu on direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukainen, sellaisena kuin kyseinen artikla on muutettuna ..... I - 6580

VI Ratkaisuehdotus ..... I - 6581

* Alkuperäinen kieli: kreikka.

I Alkuhuomautukset

1. Esillä olevassa asiassa Commissione tributaria provinciale di Milano on pyytänyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta tulkitsemaan pääoman hankinnasta kannettavista välillisistä veroista 17 päivänä heinäkuuta 1969 annettua neuvoston direktiiviä 69/335/ETY (jäljempänä direktiivi 69/335/ETY). [1]

2. Esitetyt kysymykset koskevat lähinnä sitä, missä määrin tätä direktiiviä sovelletaan tapaukseen, jossa yhtiö sulautuu absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa 100 prosenttia ensin mainitun yhtiön pääomasta, ja mitä siitä seuraa sellaisen kansallisen lainsäädännön — esillä olevassa asiassa Italian lainsäädännön — soveltamiselle, jonka mukaan tällaisessa tapauksessa on kannettava rekisteröintimaksu.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön lainsäädäntö*

3. Direktiivin 69/335/ETY 1 artiklan mukaan "jäsenvaltiot kantavat pääomayhtiöiden pääoman hankinnasta 2—9 artiklan säännösten mukaisesti yhdenmukaistettavan veron, jota kutsutaan jäljempänä pääoman hankintaveroksi". [2]

4. Direktiivin 69/335/ETY 3 artiklassa määritetään ne pääomayhtiöt, joihin sovelletaan direktiivin säännöksiä; näiden joukossa mainitaan Italian oikeuden mukaan perustettu osakeyhtiö (società per azioni) ja rajavastuuyhtiö (società a responsabilità limitata).

5. Direktiivin 4 artiklassa, 8 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 69/335/ETY muuttamisesta 10 päivänä kesäkuuta 1985 annetulla neuvoston direktiivillä 85/303/ETY, [3] ja 9 artiklassa luetellaan ne toimet, joista on suoritettava pääoman hankintaveroa, samoin kuin joitakin toimia, jotka jäsenvaltioilla on oikeus säätää verosta vapaiksi, jollei 7 artiklassa toisin säädetä. [4]

1 — EYVL L 249, s. 25.

2 — *Tässä ja jäljempänä ratkaisuehdotuksessa esitetyt lainaukset direktiivistä on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.*

3 — EYVL L 156, s. 23.

4 — Kyseisen veron määräytymisperuste määritellään direktiivin 69/335/ETY 5 ja 6 artiklassa.

6. Tarkemmin ottaen 4 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdan mukaan seuraavista toimista on suoritettava pääoman hankintaveroa:

"c) pääomayhtiön pääoman korottaminen kaikenlaisten omaisuuserien sijoituksilla;

d) pääomayhtiön varojen lisääminen kaikenlaisten omaisuuserien sijoituksilla, joiden vastikkeeksi ei anneta osuuksia yhtiön pääomasta tai varoista, vaan osakkeenomistajilla tai yhtiöosuudenomistajilla olevien oikeuksien kaltaisia oikeuksia, kuten äänioikeuteen sekä voitonjakoon tai yhtiötä purettaessa tehtävään omaisuuden jakoon liittyviä oikeuksia".

7. Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan pääoman hankintaveroa voidaan kantaa erityisesti [5] "pääomayhtiön varojen lisäämisestä sellaisilla osakkeenomistajan tai yhtiöosuudenomistajan suorituksilla, jotka eivät johda pääoman lisääntymiseen mutta jotka johtavat oikeuksien muuttumiseen yhtiössä tai jotka voivat lisätä yhtiöosuuksien arvoa".

8. Direktiivin 5 artiklassa [6] säädetään määrästä, josta pääoman hankintavero suoritetaan ja joka pääpiirteissään perustuu tilanteesta riippuen joko sijoitettujen omaisuuserien todelliseen arvoon tai niiden nimellisarvoon.

9. Lisäksi direktiivin 69/335/ETY 7 artiklassa asetettiin alun perin verokannalle vaihteluväli, jonka rajoissa jäsenvaltiot saattoivat vapaasti määrätä alueellaan sovellettavasta verokannasta, sekä säädettiin verotettavien toimien luonteen mukaan pakollisesti tai harkinnanvaraisesti sovellettavista alemmista verokannoista.

10. Direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettiin alun perin yllä mainituille pääoman hankintatoimille pääoman hankintavero, joka saattoi vaihdella yhden ja kahden prosentin välillä. Verokanta alennettiin 1.1.1976 alkaen yhteen prosenttiin. [7]

5 — (Edellä mainitulla) direktiivillä 85/303/ETY 2 kohdan johdantolause on korvattu seuraavalla tekstillä:
"2. Seuraavista toimista voidaan kantaa pääoman hankintaveroa, jos niistä kannettiin yhden prosentin suuruinen vero 1.7.1984."

6 — Sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 69/335/ETY 5 artiklan 2 kohdan muuttamisesta 7 päivänä marraskuuta 1974 annetulla neuvoston direktiivillä 74/553/ETY (EYVL L 303, s. 9).

7 — Pääoman hankintaveron yhteisen verokannan vahvistamisesta 9 päivänä huhtikuuta 1973 annetun neuvoston direktiivin 73/80/ETY 1 artiklan 2 kohta (EYVL L 103, s. 15).

11. Nykyään tässä samassa 7 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 85/303/ETY 1 artiklan 2 kohdalla, säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltiot vapauttavat pääoman hankintaverosta 9 artiklassa tarkoitettuja toimia lukuun ottamatta toimet, jotka olivat 1.7.1984 vapautettuja verosta tai joita verotettiin enintään 0,5 prosentin verokannan mukaan.

Vapautuksen edellytyksenä on, että vapautuksen myöntämisen tai tarvittaessa enintään 0,5 prosentin verokannan soveltamisen edellytyksenä tuona päivämääränä olleet edellytykset täyttyvät.

— —

2. Jäsenvaltiot voivat joko vapauttaa pääoman hankintaverosta kaikki muut kuin 1 kohdassa tarkoitetut toimet tai kantaa niistä veroa yhtenäisen enintään yhden prosentin verokannan mukaan.

3. — — "

12. Kuten olen jo aiemmin korostanut yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime antamassani ratkaisuehdotuksessa, [8] 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan erityissäännös, sellaisena kuin sitä nykyään sovelletaan sen tultua korvattua direktiivillä 85/303/ETY, vastaa säännöksen edellistä versiota, eli direktiivin 69/335/ETY järjestelmässä ollutta alkuperäistä versiota, erityisesti verosta vapautumista koskevien edellytysten osalta.

13. Direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdassa säädettiin pääoman hankintaveron verokannasta seuraavaa:

"1. Siihen saakka kunnes neuvoston 2 kohdan nojalla hyväksymät säännökset tulevat voimaan,

a) — —

b) tätä verokantaa alennetaan vähintään 50 prosentilla, jos yksi tai useampi pääomayhtiö siirtää koko varallisuutensa tai yhden tai useamman osan toiminnastaan

8 — Julkisasiamies Cosmasin esittämä ratkaisuehdotus yhdistetyissä asioissa C-197/94 ja C-252/94, Bautiaa ja Société française maritime, tuomio 13.2.1996 (Kok. 1996, s. I-505, ratkaisuehdotuksen 31 kohta).

yhdelle tai useammalle perustettavalle tai jo olemassa olevalle pääomayhtiölle.

Tämän alennuksen edellytyksenä on, että

— sijoituksista annetaan *vastikkeeksi yksinomaan yhtiöosuuksia*, mutta jäsenvaltiot voivat säätää, että alennus myönnetään myös tapauksissa, joissa sijoituksista annetaan vastikkeeksi yhtiöosuuksia ja käteismaksu, joka on enintään 10 prosenttia niiden nimellisarvosta,

— toimeen osallistuneiden yhtiöiden tosiasiallinen toimipaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jonkin jäsenvaltion alueella;

c) — — .” (kursivointi tässä).

14. Direktiivin 69/335/ETY viimeisen perustelukappaleen mukaan pääoman hankinnasta suoritettavia veroja tai arvopapereista suoritettavia leimaveroja vastaavat muut välilliset verot on poistettava, koska niiden voimassapito vaarantaisi tavoiteltujen päämäärien saavuttamisen. Nämä välilliset verot, joiden kantaminen on kiellettyä, luetellaan direktiivin 69/335/ETY 10 ja 11 artiklassa.

15. Direktiivin 69/335/ETY 10 artikla on muotoiltu seuraavasti:

”Jäsenvaltiot eivät pääoman hankintaveron lisäksi saa kantaa voittoa tavoittelevilta yhtiöiltä, yhteenliittymiltä tai oikeushenkilöiltä minkäänlaisia muita veroja:

a) edellä 4 artiklassa tarkoitetuista toimista;

— — .”

16. Direktiivin 69/335/ETY 12 artiklan 1 kohdassa luetellaan tyhjentävästi ne muut verot ja maksut kuin pääoman hankintavero, joita voidaan 10 ja 11 artiklan säännöksistä poiketen

kantaa pääomayhtiöiltä näissä artikloissa mainittujen toimien toteuttamisesta. [9]

17. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan c alakohdassa mainitaan muun muassa "luovutusvero kaikenlaisista omaisuuseristä, joita sijoitetaan voittoa tavoittelevaan yhtiöön, yhteenliittymään tai oikeushenkilöön, jos tällaisia omaisuuseriä siirretään muuta korvausta kuin yhtiöosuuksia vastaan".

18. Lopuksi on todettava, että 13 artiklan nojalla direktiivin soveltamisen edellyttämät säännökset oli annettava viimeistään 1.1.1972.

B *Kansallinen lainsäädäntö*

19. Kuten ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen liitteenä olevasta kansalliseen tuomioistuimeen jätetystä kanteesta selviää, verouudistusta koskevan valtuutuslain (9.10.1971 annettu laki nro 825, *legge delega per la riforma tributaria*), jolla direktiivi 69/335/ETY on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, 7 §:ssä säädettiin, että "rekisteröintimaksuja koskevia säännöksiä —— on tarkistettava ja ne on mukautettava pääoman hankinnasta kannettavista välillisistä veroista 17.7.1969 annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivin mukaisiksi".

20. Rekisteröintimaksuja koskevaan, aiemmin voimassa olleeseen tasavallan presidentin asetukseen nro 634/72 sisältyvän tariffin (liite A) 4 §:n mukaan sulautumistoimiin sovellettiin pääoman korotukseen sovellettuja verokantoja, jotka alennettiin puolella, ja siinä tehtiin ero kyseisten toimien luonteen mukaan.

21. Kansallisessa 16.12.1977 annetussa laissa nro 904, jolla edelleen pyrittiin mukauttamaan Italian lainsäädäntö direktiivin 69/335/ETY mukaiseksi, säädettiin "yhtenäisestä verokannasta, joka on yksi prosentti sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden nettoarvosta, joka ilmenee niiden siviililain 2502 §:ssä tarkoitetulla tavalla lasketusta taseesta".

22. Esillä olevan asian tapahtumien ajankohtana kansallisen lainsäädännön sovellettavat säännökset olivat 26.4.1986 annetussa tasavallan presidentin asetuksessa nro 131 (jäljempänä asetus nro 131), jolla hyväksyttiin rekisteröintimaksua koskevat kodifioidut säännökset. [10]

9 — Ks. tässä yhteydessä asia C-2/94, Denkavit Internationaal ym., tuomio 11.6.1996 (Kok. 1996, s. I-2827, 21 kohta) ja asia 36/86, Dansk Sparinvest, tuomio 2.2.1988 (Kok. 1988, s. 409, 9 kohta).

10 — Rekisteröintimaksua koskevien säännösten yhdistetyn tekstin hyväksyminen (*Supplemento ordinario alla Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* [GURI], 30.4.1986, nro 99).

23. Asetuksen nro 131 1 §, jonka otsikkona on "Rekisteröintimaksun kohde", oli muotoiltu seuraavasti:

"1. Rekisteröintimaksua kannetaan asiakirjoista, jotka on pakko rekisteröidä, samoin kuin asiakirjoista, jotka voidaan vapaaehtoisesti rekisteröidä, tähän asetukseen liitetyn tariffin mukaisesti."

24. Asetuksen nro 131 2 §:n mukaan, jonka otsikkona on "Rekisteröitävät asiakirjat", sellaisia asiakirjoja, jotka seuraavien pykälien mukaan oli rekisteröitävä, olivat muun muassa (a alakohta) tariffissa mainitut asiakirjat, jos ne oli tehty kirjallisesti valtion (Italian) alueella.

25. Asetukseen nro 131 liitetyn tariffin 4 §:ssä (ensimmäinen osa, jonka otsikko on "Määräajassa rekisteröitävät asiakirjat") säädettiin, että sellaisia asiakirjoja, joiden rekisteröimisestä oli suoritettava rekisteröintimaksu, olivat

"I. Yhtiöiden asiakirjat riippumatta niiden tyypistä tai kohteesta — —:

— —

b) yhtiöiden sulautumiset, yhtiöiden jakautumiset ja muiden yhtiöiden suorittamat vastaavat toimet: yksi prosentti.

— — "

26. Asetukseen nro 131, joka oli voimassa sulautumisen rekisteröintiajankohtana, sisältyvän tariffin 4 §:n b alakohdassa säädetty verokanta oli siten sama kuin aiemmin voimassa olleessa laissa nro 904/77 säädetty.

27. Lainsäätäjä on kuitenkin itse tarkentanut asetukseen nro 131 sisältyvän tariffin 4 §:ää (ensimmäinen osa) koskevassa selittävässä muistiossa nro IV, että "jos yhtiöllä, johon sijoitus tehdään, tai sulautumisessa tai absorptiosulautumisessa syntyneellä yhtiöllä — — on kotipaikka tai hallinnollinen toimipaikka jossakin toisessa Euroopan talousyhteisön jäsenvaltiossa", sovelletaan kiinteää verokantaa.

28. Veron määräytymisperusteesta, erityisesti yhtiöiden sulautumisten osalta, säädetään asetuksen nro 131 50 §:n 4 momentissa, jossa todetaan seuraavaa:

"Yhtiöiden sulautumisessa veron määräytymisperuste on yhtiöiden muodosta riippumatta toisiinsa sulautuvien yhtiöiden siviilila-

kikokoelman 2502 §:ssä tarkoitetusta taseesta ilmenevä pääomien ja rahastojen määrä." [11]

III Tosiseikat

29. Italian oikeuden mukaan perustettu osakeyhtiö (società per azioni) Abruzzi Gas AGAS SpA (jäljempänä Agas) on keskittynyt metaanikaasun tuottamiseen ja jakeluun.

30. Agas omisti kaikki Briangas SpA -nimisen (jäljempänä Briangas) osakeyhtiön osakkeet ja Italgasdotti Serio Srl -nimisen (jäljempänä Italgasdotti) rajavastuuyhtiön yhtiöosuudet.

31. Komissio on suullisessa käsittelyssä tarkentanut, että Agas oli emoyhtiö ja että Briangas ja Italgasdotti olivat sen tytäryhtiöitä.

32. Näiden yhtiöiden osakkeenomistajien ja yhtiöosuudenomistajien yhtiökokouksissa päätettiin sulautumisesta: Briangas ja Italgasdotti sulautettaisiin Agasiin.

33. Italian hallitus on tarkentanut suullisessa käsittelyssä, että sulautumista ennen Agas oli hankkinut Briangasin ja Italgasdottin kaikki osakkeet ja yhtiöosuudet ilman, että sen taloudellista suorituskykyä olisi mitenkään vahvistettu, sillä taseesta ilmenee hankintahintaa vastaava kassastaotto. Kuten Italian hallitus on selittänyt, Agas hankki Briangasin osakkeet ja

11 — *Asetuksen nro 131 50 §:n 4 momentti (mainittu edellä) on* kumottu 20.6.1996 annetulla asetuksella (decreto-legge) *nro* 323 (GURI *nro* 143, 20.6.1996), joka *muutettiin* laiksi 8.8.1996 annetulla lailla nro 425 (GURI nro 191, 16.8.1996) (*ks. asetuksen nro* 323 5 *§:n* b alakohta). Tämän *saman* asetuksen eli asetuksen nro 323 4 §:n c alakohdassa korvattiin *entinen yhden prosentin suhteellinen vero* 20.6.1996 *alkaen* vakiomääräisellä 250 000 Italian liiran (ITL) suuruisella verolla. Tämän vuoksi *sulautumisen yhteydessä* kannettuun rekisteröintimaksuun liittyvät riidat koskevat vain tuota päivämäärää edeltäviä toimia, kuten esillä olevassa asiassa.
On mielenkiintoista lukea asetuksen nro 323 perustelut, joihin komissio viittaa kirjallisissa huomautuksissaan. Tätä asetusta koskeva kertomus on julkaistu *Atti parlementari — Senato della Repubblica — XIII legislatura*ssa, nro 757, s. 10 ja 11, jossa todetaan seuraavaa:
"Mitä tulee 5 momentin b ja c kohtaan, direktiivissä 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 85/303/ETY, säädetään, että suhteellista veroa, joka meidän oikeusjärjestelmässämme on rekisteröintimaksun muodossa, ei sovelleta yhtiöiden asiakirjoihin, jotka koskevat yhden tai useamman yhtiön koko olemassa jo olevan tai muodostumassa olevan omaisuuden siirtämistä. Tällä estetään se, että veroa kannettaisiin sijoituksista, joista jo on kannettu veroa sellaisista toimista, jotka meidän oikeusjärjestelmässämme ovat sulautumisia, jakautumisia tai yritysten sijoituksia, jotka koskevat vain tuottavien elinten ryhmittymisiä tai uudelleenjärjestelyjä yrityksen rakenteiden järkeistämiseksi (eli ns. toistuva vero, kannettava vero).
Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat mukautuneet näihin yhteisön määräyksiin, erityisesti hiljattain Ranska, joka otti näitä toimia varten käyttöön vakiomääräisen 1 220 frangin suuruisen veron 1,20 prosentin suhteellisen veron sijasta (yhteisöjen tuomioistuin oli yhdistetyissä asioissa C-197/94 ja C-252/94 13.2.1996 antamassaan tuomiossa todennut sen soveltamisen yhteisöjen direktiivien vastaiseksi). Sitä vastoin Italiassa ei ole vielä mukauduttu näihin direktiiveihin, koska nykyäänkin se soveltaa yhden prosentin suhteellista veroa näihin toimiin; Italia on siten pidättänyt järjestelmästään tuottavien rakenteiden järkeistämiseksi merkittävän instrumentin ja rikkonut täten yhteisön määräyksiä, joiden katsotaan velvoittavan luonteensa vuoksi olevan suoraan sovellettavissa jäsenvaltioissa ja joissa sellaisenaan on tietyissä tapauksissa annettu verokomiteoille mahdollisuus soveltaa vapautusta, vaikka säännöstä ei ole saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestelmää.
Yllä mainituissa säännöksissä, jotka sisältyvät 5 momentin b ja c alakohtaan, yritetään täyttää nämä aukot säätämällä, että yllä mainituissa toimissa sovelletaan vakiomääräistä rekisteröintimaksua suhteellisen sijasta asiakirjoihin, jotka on tehty asetuksen voimaantulopäivämäärästä lähtien."

Italgasdottin yhtiöosuudet maksamalla vastaavat summat ja sen jälkeen sulautti yhtiöt itseensä.

34. Sulautumisasiakirja tehtiin 20.12.1994 ja rekisteröitiin 28.12.1994 Ufficio del Registro Atti Pubblici di Milanossa (julkisten asiakirjojen rekisteröintitoimisto, jäljempänä Ufficio del Registro).

35. Agasin pääoma ei lisääntynyt fuusiossa, vaan ne osuudet (osakkeina ja yhtiöosuuksina), jotka sillä oli jo omistamistaan yhtiöistä, Briangasista ja Italgasdottista, mitätöityivät.

36. Sulautumisen seurauksena Briangas siirsi Agasille nettovarallisuutta 1 439 682 051 ITL:n arvosta ja Italgasdotti 22 105 502 520 ITL:n arvosta.

37. Ufficio del Registro, jolle virallinen sulautumisasiakirja oli esitetty rekisteröintiä varten, kantoi rekisteröintimaksuna 236 052 000 ITL soveltaen sulautuneiden yhtiöiden nettovarallisuuteen, sellaisena kuin se ilmenee niiden sulautumista varten laaditusta taseesta, yhden prosentin suuruista verokantaa.

38. Agas vaati 11.7.1996 Ufficio del Registroa palauttamaan maksetut rekisteröintimaksut korkoineen. Agas katsoi, että se kansallinen säännös, [12] jonka perusteella veroa oli kannettu, oli direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 4 ja 7 artiklan vastainen; näissä artikloissa säädetään verohelpotuksista tietyille pääoman hankintatoimille, joihin Agasin mukaan absorptiosulautumiset kuuluivat, ja tällaiset verohelpotukset merkitsevät kiinteän rekisteröintimaksun soveltamista. [13]

39. Ufficio del Registro ei vastannut Agasin vaatimuksiin, ja tämä valitti 13.11.1996 Commissione tributaria provinciale di Milanoon katsoessaan vaatimustensa tultua hylätyiksi.

IV Ennakkoratkaisukysymys

40. Koska Commissione tributaria provinciale di Milano katsoi sen käsiteltävänä olevan riita-asian ratkaisun vaativan sovellettavien yhteisön säännösten tulkinnan selvittämistä, se lykkäsi asian ratkaisua ja esitti yhteisöjen

12 — Asetuksen nro 131 liitteenä olevan tariffin (ensimmäinen osa) 4 §:n b alakohta.

13 — Kuten Italian hallitus selittää kirjallisissa huomautuksissaan, Agas on pyytänyt palauttamaan 220 863 000 ITL, joka vastaa maksetun maksun (221 013 000 ITL) ja vakiomääräisen 250 000 ITL:n suuruisen veron, joka olisi pitänyt maksaa, välistä erotusta; Italian hallitus puhuu selvästikin epähuomiossa vakiomääräisestä 150 000 ITL:n suuruisesta verosta, kun tasavallan presidentin asetuksessa nro 323/86 ilmoitetaan täksi vakiomääräiseksi veroksi 250 000 ITL.

tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Koskevatko yhtiöiden pääoman hankinnasta kannettavien välillisten verojen yhdenmukaistamisesta unionissa annetut säännökset myös sitä tapausta, että yhtiö sulautuu absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa 100 prosenttia ensin mainitun yhtiön osakkeista tai osuuksista?"

V Vastaus ennakkoratkaisukysymykseen

41. Ensin on syytä huomauttaa, että kansallinen tuomioistuin ei ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa lyhytsanaisessa päätöksessään tarkenna niitä yhteisön oikeuden säännöksiä, joita se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta tulkitsemaan. Esillä olevan riita-asian tosiseikoista ja mainituista oikeudellisista seikoista voidaan kuitenkin päätellä, että kyse on pääosin direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 85/303/ETY, 4 artiklan 1 kohdan c alakohdasta ja 7 artiklan 1 kohdan b alakohdasta.

42. Seuraavaksi on syytä huomauttaa, että sekä Agas että Briangas ovat Italian oikeuden mukaan perustettuja osakeyhtiöitä (società per azioni). Italgasdotti on rajavastuuyhtiö (società a responsabilità limitata). Nämä kolme yhtiötä kuuluvat siten direktiivin 69/335/ETY henkilölliseen soveltamisalaan.

43. Kansallisen tuomioistuimen esittämää kysymystä, joka koskee sitä, missä määrin direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, säännökset soveltuvat tapaukseen, jossa yhtiö sulautuu absorptiosulautumisella toiseen yhtiöön, joka jo omistaa 100 prosenttia ensin mainitun yhtiön osakkeista tai osuuksista, ja missä määrin kansalliset säännökset, eli tässä Italian lainsäädäntö, ovat direktiivin säännösten mukaisia, on tutkittava seuraavan tutkimusmetodin mukaisesti. [14] Ensiksi on tutkittava, kuuluuko sellainen toimi, josta pääasiassa on kyse ja jonka seurauksena oli rekisteröintimaksun kantaminen, direktiivin 69/335/ETY soveltamisalaan, ja on määritettävä toimi suhteessa direktiiviin (A). Jos katson, että pääasiassa kyseessä olevan riidan kohteena olevan toimen kaltainen toimi kuuluu direktiivin soveltamisalaan, siten kuin se on erityisesti 4 artiklassa määritelty, tutkin seuraavaksi, miltä osin kyseinen toimi vastaa niitä edellytyksiä, joita yhteisön oikeus asettaa sille, että voitaisiin soveltaa direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua järjestelmää (B). Lopuksi tutkin, miltä osin Italian lainsäädännön riidanalaisessa säännöksessä säädetty verokanta on direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, säännösten mukainen (C).

14 — Seurattavan tutkimusmetodin osalta voidaan viitata yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime antamiin ohjeisiin, tuomion 31 kohta.

A *Miltä osin yhtiön sulautuminen absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa kaikki ensin mainitun yhtiön osakkeet tai osuudet, kuuluu direktiivin 69/335/ETY soveltamisalaan?*

44. Italian hallituksen mukaan yhtiön sulautuminen toiseen yhtiöön, joka omistaa sen kokonaan, ei aiheuta direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua verosta vapautumista, koska siirrosta ei ole annettu vastikkeeksi yksinomaan yhtiöosuuksia. Italian hallitus myöntää kuitenkin analyysinsa lopussa, että koska direktiivin 69/335/ETY tarkoituksena on pääoman hankinnasta kannettavien välillisten verojen yhdenmukaistaminen, tapaukset, kuten nyt esillä oleva, joissa pääoma ei lisäänny, eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan.

45. Komissio sitä vastoin väittää, että tällainen absorptiosulautuminen kuuluu direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan c alakohdan piiriin ja että sen osalta täytyy myöntää vapautus pääoman hankintaverosta, kuten direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, vaikka sulautumisen yksinomaisena vastineena ei olekaan yhtiöosuuksien jakaminen toiseen yhtiöön sulautuneiden yhtiöiden osakkeenomistajille.

46. Ensinnäkin muistutan, että yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime antamassaan tuomiossa (31 kohta), että "direktiivin 1 artiklan mukaan, luettuna yhdessä sen 4 artiklan kanssa, pääomayhtiöiden pääoman hankinnasta kannettava vero on direktiivissä tarkoitettu pääoman hankintavero, jos sitä sovelletaan direktiivissä mainittuihin liiketoimiin". Tämän jälkeen tuomioistuin täsmensi (32 kohta), että "liiketoimet, joista jäsenvaltioiden on kannettava tai joista ne voivat kantaa yhdenmukaistettua pääoman hankintaveroa, on määritelty direktiivin 4 artiklassa objektiivisesti ja yhtenäisesti kaikkia jäsenvaltioita varten viittaamatta tiettyjen kansallisten maksujen mahdollisiin erityispiirteisiin tai kansallisiin verojärjestelmiin".

47. Tämän vuoksi seuraavaksi on tarpeen tutkia, voidaanko absorptiosulautumisessa, josta esillä olevassa asiassa on kyse, soveltaa direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, jossa säädetään, että pääomayhtiön pääoman lisäämisestä kaikenlaisten omaisuuserien sijoituksilla on suoritettava pääoman hankintaveroa.

48. Yhteisöjen tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime todennut direktiivin 69/335/ETY soveltamisesta yhtiöiden sulautumisiin, että vaikka yhtiöiden sulautumisia [15] ei nimenomaisesti mainita 4 artiklassa luetelluissa "toimissa, joista on suoritettava pääoman hankintaveroa", ne kuitenkin kuuluvat direktiivin tämän artiklan soveltamisalaan. Yhteisöjen tuomioistuin

15 — Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä käytetään sanaa "sulautuminen".

ilmaisi asian seuraavasti (34 kohta): "Pääomayhtiöiden osalta tällaiset liiketoimet rinnastetaan direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin yhtiöpääoman korotuksiin kaikenlaisilla panoksilla silloin, kun on kysymys 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetusta erityistapauksesta, jossa yksi tai useampi pääomayhtiö siirtää koko yhtiöomaisuutensa yhteen tai useampaan perustettavaan tai jo olemassa olevaan pääomayhtiöön."

49. Yhteisöjen tuomioistuin käytti siten yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime [16] käsitettä "sulautuminen" laajassa merkityksessä, ottaen siihen mukaan sulautumisen eri muodot sekä tapauksissa, joissa pääoman lisääminen tapahtuu direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetuilla "kaikenlaisten omaisuuserien sijoituksilla", että tapauksissa, joissa osakeyhtiö siirtää kaiken varallisuutensa toiselle osakeyhtiölle, mihin soveltuu saman direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu verosta vapautumista koskeva erityisjärjestelmä.

50. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime antamansa tuomion 36 kohdassa seuraavaa: "Toisaalta kansallisessa säännöksessä käytetty sana 'sulautuminen' tarkoittaa itse asiassa selvästi pääoman hankintaa, joka toteutetaan niin sanotun 'vastaanottavan' yhtiön pääoman korottamisella siten, että toinen yhtiö eli niin sanottu 'sulautuva' yhtiö siirtää siihen panoksena koko yhtiöomaisuutensa; toisaalta pääoman hankkimisen tavoitteena on vahvistaa toista jo olemassa olevaa yhtiötä eli vastaanottavaa yhtiötä, jonka pääoma siten kasvaa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien sijoittamilla panoksilla. Tämän viimeksi mainitun seikan osalta yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin asiassa C-15/89, Deltakabel, 5.2.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-241, 14 kohta) muistuttanut, että pääoman vastaanottaneen yhtiön taloudellisen suorituskyvyn vahvistuminen on ratkaiseva edellytys sille, että pääoman hankinnasta voidaan kantaa pääoman hankintaveroa."

51. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on näissä yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime (37 kohta) antamassaan tuomiossa todennut, että "tästä seuraa, että sulautuvan yhtiön toteuttama vararahastojen pääomittaminen, josta näissä kahdessa vireillä olevassa pääasiassa on kysymys, on ainoastaan pääoman hankintaan liittyvä välivaihe; tämä pääoman hankinta on direktiivin soveltamisen kannalta toteutunut vasta silloin, kun vastaanottavan yhtiön *pääomaa on korotettu siirtämällä* siihen sulautuvan yhtiön omaisuus. Itse asiassa *taloudellisen suorituskyvyn vahvistamista koskeva edellytys* täyttyy vasta näiden kahden yhtiön sulautumisprosessin päätyttyä, jolloin myös pääoman hankintaveroa voidaan soveltaa käyttäen direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa vahvistettua verokantaa" (kursivointi tässä).

16 — Tuomion 34 kohta. Ks. myös asia C-8/96, Locamion, tuomio 11.12.1997 (Kok. 1997, s. I-7055, 20 kohta). Muistutan, että yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime sulautuva yhtiö (SNMTP) siirsi sulautumisen yhteydessä vastaanottavalle yhtiölle (Bautiaa-yhtiö) kaiken sen varoihin sisältyvän omaisuutensa ja sai vastikkeeksi 142 uutta Bautiaan osaketta.

52. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin muotoili seuraavan päätelmän 38 kohdassa: "Tästä syystä näyttää siltä, että vireillä olevissa pääasioissa kysymyksessä olevien liiketoimien kaltaiset toimet kuuluvat direktiivin 69/335/ETY soveltamisalaan ja niitä on tarkasteltava tämän direktiivin 4 artiklan 1 kohdan c alakohdan (yhtiöpääoman korottaminen kaikenlaisilla panoksilla) kannalta ja tämän perusteella tehtävä päätelmät siitä, sovelletaanko niihin direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 85/303/ETY, mukaista pääoman hankintaveron verokantaa."

53. Direktiivin 4 artiklan soveltamista koskevasta yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, [17] että "pääoman vastaanottaneen yhtiön *taloudellisen suorituskyvyn vahvistaminen* on *ratkaiseva edellytys* sille, että *pääoman hankinnasta* voidaan kantaa pääoman hankintaveroa" (kursivointi tässä).

54. Esillä olevassa asiassa, jossa on kyse absorptiosulautumisesta, [18] on syytä tutkia, onko pääomaa hankittu ja onko Agasin pääoma lisääntynyt ja onko vastaanottavan yhtiön taloudellista suorituskykyä vahvistettu.

55. Aluksi voidaan todeta, että sulautumisen hetkellä Agasilla oli jo hallussaan 100 prosenttia Briangasin ja Italgasdottin osakkeista ja osuuksista ja että sulautuvien yhtiöiden osakkeenomistajat eivät saaneet vastineeksi yhtiöosuuksia, mutta että vastaanottavan yhtiön omistamat osuudet (osakkeet ja yhtiöosuudet) jälkimmäisistä yhtiöistä mitätöityivät. Ennen sulautumista tehty määräysvallan hankinta, joka toteutettiin osakkeiden ja yhtiöosuuksien hankinnalla, ei johtanut, kuten Italian hallitus suullisessa käsittelyssä vahvisti, siihen, että sulautuneet yhtiöt, jotka komission mukaan olivat vastaanottavan yhtiön tytäryhtiöitä, olisivat lakanneet olemasta oikeushenkilöitä. Lakkaaminen johtui sulautumisesta. [19]

56. On kiistatonta, että Briangasin ja Italgasdottin absorptiosulautuminen Agasiin ei johtanut minkäänlaiseen Agasin pääoman lisääntymiseen, jota direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa edellytetään. [20]

17 — Ks. ohjeellisesti edellä alaviitteessä 7 mainitut yhdistetyt asiat Bautiaa ja Société française maritime, tuomion 36 kohta ja asia 270/81, Felicitas Rickmers-Linie, tuomio 15.7.1982 (Kok. 1982, s. 2771, 16 kohta) sekä myöhemmin annetut tuomiot edellä alaviitteessä 8 mainitussa asiassa Dansk Sparinvest, tuomion 13 ja 14 kohta ja edellä mainitussa asiassa Deltakabel, tuomion 14 kohta.

18 — Ranskalaisen oikeuskirjallisuuden ja oikeuskäytännön mukaan sulautumisella on kolme piirrettä:a) siinä siirretään vastaanottavalle yhtiölle sulautuvan yhtiön koko omaisuus, eli sekä varat että velat; b) se edellyttää vähintään yhden menettelyssä mukana olevan yhtiön purkautumista; c) sille on luonteenomaista uusien yhtiöosuuksien (tai osakkeiden) antaminen vastikkeeksi suoritetuista siirroista; ks. ohjeellisesti Bertrel, J.-P., ja Jeantin, M., *Acquisitions et fusions des sociétés commerciales*, Paris, Litec, 2. painos, 1991, s. 331— 341, 776— 797 kohta.

19 — Ks. ohjeellisesti Hémard, J., Terré, F., ja Mabilat, P., *Sociétés commerciales*, osa 3, Paris, Dalloz, 1978, 780 kohta, s. 596.

20 — Ks. edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Locamion, tuomion 21 kohta.

57. On kuitenkin huomattava, että Briangasin ja Italgasdottin nettovarallisuuden siirtyminen [21] Agasille, vaikka vastaanottavan yhtiön pääoma ei lisääntynytkään, johti sen "varallisuuden lisääntymiseen" ja joka tapauksessa vahvisti yhtiön taloudellista suorituskykyä, ottaen huomioon että sulautumisen "voidaan katsoa lisäävän yhtiön yhtiöosuuksien [tai osakkeiden] arvoa" sulautuvien yhtiöiden varojen siirtämisestä johtuen. [22]

58. Tarkemmin sanottuna on todettava, että vaikka Agas omisti 100 prosenttia näiden kahden sulautuvan yhtiön osakkeista ja osuuksista, se ei kuitenkaan ollut oikeudellisesti näiden yritysten varojen ja, yleisemmin, näiden yritysten varallisuuden omistaja, kuten komissio väitti suullisessa käsittelyssä. Agas sai vasta sulautumisen jälkeen täydet oikeudet kummankin yhtiön varallisuuteen, [23] minkä johdosta sen taloudellinen suorituskyky kiistämättä kasvoi.

59. Oikeuskäytännön tarkastelu osoittaa, että yhtiön taloudellisen suorituskyvyn kasvaminen on olennainen seikka, joka johtaa direktiivin 69/335/ETY soveltamiseen. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin todennut tämän direktiivin yhteen säännökseen nojaten, [24] että tietyistä toimista oli suoritettava pääoman hankintaveroa, vaikka pääoma ei lisääntynyt toimen johdosta. Tällainen kanta sisältyy asiassa Siegen [25] ja asiassa Deltakabel [26] 28.3.1990 annettuihin tuomioihin ja asiassa Trave Schiffahrtsgesellschaft [27] ja asiassa Frederiksen [28] 5.2.1991 annettuihin tuomioihin.

60. Asianosaisten yhteisöjen tuomioistuimelle esittämistä tosiseikoista, joiden paikkansapitävyyden tarkastaminen kuuluu tietysti kansalliselle tuomioistuimelle, ei käy ilmi, että joulukuussa 1994 tapahtunut absorptiosulautuminen olisi päättänyt Agasin pääoman lisäämistä koskevan menettelyn, jossa oli aiemmassa vaiheessa toteutettu kaikkien Briangasin ja Italgasdottin osakkeiden ja yhtiöosuuksien hankkiminen, joten "näitä kahta liiketointa olisi tarkasteltava yhtenä ja samana, joskin kahdessa vaiheessa toteutettuna, toimenpide-

21 — Muistutan, että siirron arvo oli noin 23,6 miljardia ITL.

22 — Ks. asia C-287/94, Frederiksen, tuomio 26.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4581, 13 kohta).

23 — Komissio on ohjeellisesti viitannut sulautuneiden yhtiöiden maihin, rakennuksiin, laitteisiin, varastoihin, patentteihin, saataviin ja pankkitileihin.

24 — Tämä oli sallittu direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan (mainittu edellä) nojalla.

25 — Asia C-38/88, Siegen, tuomio 28.3.1990 (Kok. 1990, s. I-1447, 13 kohta); yhteisöjen tuomioistuin totesi tässä asiassa muun muassa, että kun yhtiö on kärsinyt tappiota ja kun yksi sen osakkeenomistajista tai yhtiöosuudenomistajista ottaa vastatakseen siitä, tämä osakkeenomistaja tai yhtiöosuudenomistaja tekee palveluksen, joka lisää yhtiön pääomaa direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

26 — Edellä alaviitteessä 16 mainittu asia, jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kun emoyhtiö antaa anteeksi tytäryhtiön taseen vastattavasta ilmenevän jonkun erän ja luopuu täten tältä tytäryhtiöltä olevasta saatavastaan kokonaan tai osittain, direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa oikeutetaan pääoman hankintaveron kantaminen.

27 — Asiassa C-249/89, Trave Schiffahrtsgesellschaft, tuomio 5.2.1991 (Kok. 1991, s. I-257) yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa oikeutetaan jäsenvaltiot kantamaan pääoman hankintaveroa korottomasta lainasta, jonka yksi osakkeenomistaja tai yhtiöosuudenomistaja myöntää ylivelkaantuneelle pääomayhtiölle, ja tätä veroa kannetaan tuoton arvon eli korkosäästön perusteella siten kuin kansallinen tuomioistuin sen määrittelee.

28 — Tässä edellä alaviitteessä 21 mainitussa asiassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kun tytäryhtiö saa korottoman lainan emoyhtiöltä, direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 2 kohdan b alakohtaa sovelletaan korkosäästöön.

kokonaisuutena", joka kuuluisi direktiivin soveltamisalaan. [29]

61. On syytä huomauttaa, että Italian hallitus täsmensi suullisessa käsittelyssä, että Agas oli hankkinut Briangasin ja Italgasdottin kaikki osakkeet ja yhtiöosuudet sulautumista edeltävässä vaiheessa ja että Agasin taseesta kävi ilmi hankintahintaa vastaava kassastaotto. Agas hankki siten Briangasin ja Italgasdottin osakkeet ja yhtiöosuudet maksamalla vastaavat summat ja sulautti ne sen jälkeen itseensä.

62. Tästä seuraa, että direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetettu edellytys Agasin pääoman lisäämisestä kaikenlaisten omaisuuserien sijoituksilla ei täyttynyt ennen absorptiosulautumista eikä sen aikana; edellytyksen täytyttyä toimesta olisi ollut suoritettava pääoman hankintaveroa.

63. Lisäksi, kuten direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkinta yhdessä d alakohdan kanssa osoittaa, vastikkeeksi sellaisista sijoituksista, jotka lisäävät pääomaa, on saatava vastaavat osuudet pääomasta, mitä esillä olevassa asiassa ei selvästikään ole tapahtunut. [30]

64. Lisäksi, jos katsotaan, että Briangasin ja Italgasdottin varojen siirtäminen Agasille lisäsi tämän *varallisuutta*, [31] direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan d alakohtaa ei voida soveltaa riita-asiaan, koska tässä säännöksessä vaaditaan nimenomaan, että kaikenlaisten omaisuuserien sijoituksista annetaan vastikkeeksi osakkeenomistajilla tai yhtiöosuudenomistajilla olevien oikeuksien kaltaisia oikeuksia (eikä osuuksia yhtiön pääomasta tai varoista), mitä esillä olevassa asiassa ei selvästikään ole tapahtunut.

65. Direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ei myöskään voida soveltaa, koska varallisuuden lisäämisestä, josta ei tämän säännöksen nojalla lähtökohtaisesti ole suoritettava pääoman hankintaveroa, voidaan kuitenkin veroa kantaa siltä osin kuin siitä kannettiin yhden prosentin suuruinen vero 1.7.1984; tässä säännöksessä kuitenkin edellytetään toisaalta, että sijoituksen teki henkilö, joka jo oli yhtiön osakkeenomistaja tai yhtiöosuudenomistaja, ja toisaalta, että sijoituksesta annettiin vastike.

29 — Päinvastoin kuin mitä yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä alaviitteessä 15 mainitussa asiassa Locamion, tuomion 23 kohta.

30 — Ks. ratkaisuehdotukseni edellä alaviitteessä 15 mainitussa asiassa Locamion, ratkaisuehdotuksen 36 kohta, sekä ratkaisuehdotukseni edellä olevassa alaviitteessä 7 mainituissa yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime, ratkaisuehdotuksen 22 kohta ja sen alaviite 16.

31 — Muistutan, että varallisuus, joka on pääomasta erillinen käsite, vaihtelee ja että nämä vaihtelut voivat mahdollisesti, mutta eivät välttämättä, johtaa pääoman lisääntymiseen; ks. ohjeellisesti Vuillermet, G., "Droit des sociétés commerciales", teoksessa Hureau, G., *Sciences économiques commerciales*, 3. painos, osa 1, Paris, Dunod, 1969, s. 35—37.

66. Mielestäni edellä olevasta ei voida päätellä, että yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime annetun tuomion mukaisesti direktiivin 69/335/ETY 4 artiklan 1 kohdan c alakohtaa sovelletaan automaattisesti kaikkiin sulautumisiin tai kaikkiin sulautumisen yhteydessä tapahtuneisiin varojen siirtämisiin toiselta yhtiöltä toiselle. Jotta kyseessä olisi jälkimmäisen säännöksen soveltamisalaan kuuluva sulautuminen, vaaditaan muun muassa sitä, että pääomasijoituksen vastikkeeksi on annettu vastaavia osuuksia pääomasta.

67. Tämän johdosta ja Italian hallituksen tosiseikkoihin suullisessa käsittelyssä tekemät täsmennykset huomioon ottaen katson, että direktiivin 69/335/ETY säännökset eivät sovellu tapaukseen, jossa yhtiö sulautuu absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa kaikki ensin mainitun yhtiön osakkeet tai osuudet. Tämän vuoksi säännöksissä ei tällaisessa tapauksessa kielletä Italian lainsäädännössä säädetyn rekisteröintimaksun kantamista.

B *Direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 85/303/ETY, soveltaminen*

68. Toissijaisesti ja ainoastaan sen vuoksi, että asiaa tarkasteltaisiin tyhjentävästi, tutkin seuraavaksi, miltä osin on mahdollista soveltaa direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 85/303/ETY, yhtiön sulautumiseen absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa kaikki ensin mainitun yhtiön osakkeet tai osuudet.

a) Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan määräystä ei sovelleta yhtiön sulautumiseen absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa kaikki ensin mainitun yhtiön osakkeet tai osuudet

69. Esillä olevan asian erityislaatuisuus [32] johtuu siitä, että yhtiöt (Briangas ja Italgasdotti) sulautuvat absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön (Agas), joka jo omisti 100 prosenttia näiden osakkeista ja osuuksista.

70. Italian hallitus väittää, että yhteisön oikeudessa ja erityisesti direktiivissä 69/335/ETY ei estetä sellaisen kansallisen määräyksen soveltamista, jossa määrätään maksu kyseisissä tapauksissa. Tarkemmin sanottuna Italian hallitus lähtee siitä, että Agasin pääoma ei lisääntynyt sulautumisessa, ja väittää, että direktiivin 69/335/ETY 7 artiklaa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 85/303/ETY, ei voida soveltaa, koska siinä asetettu olennainen edellytys, eli että sijoituksen vastikkeeksi on saatava yhtiöosuuksia, ei täyttynyt. Kansallisessa

32 — Verrattuna edellä alaviitteessä 7 mainittuihin yhdistettyihin asioihin Bautiaa ja Société française maritime, joissa yhteisöjen tuomioistuimelta pyydettiin ennakkoratkaisua aikaisemmin.

lainsäädännössä tarkoitetun suhteellisen veron kantaminen oli siten oikeutettua.

71. Kansallisen tuomioistuimen epäilykset ja Italian hallituksen huomautukset johtuvat selvästi siitä, että direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 85/303/ETY, säädetään, että "vapautuksen edellytyksenä on, että vapautuksen myöntämisen tai enintään 0,5 prosentin verokannan soveltamisen edellytyksenä tuona päivämääränä olleet edellytykset täyttyvät", eli vapautus on näiden edellytysten alainen. Muistutan, että ensimmäinen näistä edellytyksistä on mainittu direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa, jossa vaaditaan, että "sijoituksista *annetaan vastikkeeksi yksinomaan yhtiöosuuksia*" (kursivointi tässä).

72. Esillä olevassa asiassa Briangasin ja Italgasdottin sulautumisesta Agasiin ei kuitenkaan annettu vastikkeeksi yhtiöosuuksia, ottaen huomioon että sulautumisesta ei seurannut minkäänlaista vastaanottavan yhtiön pääoman lisääntymistä vaan ainoastaan niiden osuuksien, jotka sillä oli siihen sulautuneista yhtiöistä ja jotka oli merkitty sen taseen vastaavaan, mitätöityminen.

73. Agasin noudattaman menettelyn erikoisuus on johtanut kansallisen tuomioistuimen kysymään, miltä osin direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua pääoman hankintaverosta vapautumista voidaan soveltaa myös tapauksissa, joissa ei ole tapahtunut vastaanottavan yhtiön osakeantia tai osakkeiden tai yhtiöosuuksien jakamista, koska sillä on ollut täysi määräysvalta sulautuneissa yhtiöissä. [33]

74. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [34] direktiivillä 69/335/ETY pyritään, kuten sen johdanto-osasta käy ilmi, edistämään pääomien vapaata liikkumista, jota pidetään olennaisena edellytyksenä sisämarkkinoita muistuttavan talousliiton luomisen kannalta. Tällaisen päämäärän toteuttaminen edellyttää pääoman hankintaa koskevan verotuksen osalta jäsenvaltioissa tällä hetkellä voimassa olevien välillisten verojen poistamista ja sitä, että niiden asemasta yhteismarkkinoilta kannetaan vain kertaalleen vero, jonka olisi oltava samansuuruinen kaikissa jäsenvaltioissa.

75. Direktiivissä 69/335/ETY säädetään siten pääoman hankinnasta kannettavasta verosta,

33 — Edellä alaviitteessä 7 mainituissa yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime ei mainittu direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan toista luetelmakohtaa, koska se ei ollut tarpeen kansallisessa tuomioistuimessa olevan riita-asian ratkaisemiseksi. Muistutan, että yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime sulautuva yhtiö (SNMTP) siirsi sulautumisen yhteydessä vastaanottavalle yhtiölle (Bautiaa) kaikki varansa ja sulautumisen vastikkeena annettiin 142 uutta Bautiaan osaketta, joiden nimellisarvo oli 142 FRF osaketta kohti. Bautiaalle tehdystä siirrosta annettiin siten vastike, koska Bautiaan yhtiöosuuksia luovutettiin.

34 — Ks. erityisesti edellä alaviitteessä 8 mainitut yhdistetyt asiat Denkavit Internationaal ym., tuomion 16 kohta ja sitä seuraavat kohdat; yhdistetyt asiat C-71/91 ja C-178/91, Ponente Carni ja Cispadana Costruzioni, tuomio 20.4.1993 (Kok. 1993, s. I-1915, 19 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asia 161/78, Conradsen, tuomio 27.6.1979 (Kok. 1979, s. 2221, 11 kohta).

joka direktiivin kuudennen ja seitsemännen perustelukappaleen mukaan on pääomien vapaan liikkuvuuden häiriintymisen estämiseksi yhdenmukaistettava yhteisössä sekä verokannan että veron rakenteen osalta. [35] Tästä pääoman hankintaverosta säädetään direktiivin 2—9 artiklassa.

76. Direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan säännöksestä seuraa, että pääoman hankintaveron verokantaa alennetaan vähintään 50 prosentilla, jos yksi tai useampi pääomayhtiö *siirtää koko varallisuutensa* tai yhden tai useamman osan toiminnastaan yhdelle tai useammalle perustettavalle tai jo olemassa olevalle pääomayhtiölle. Samasta säännöksestä seuraa, että verokannan alentaminen tai, direktiivillä 85/303/ETY tehdyn muutoksen jälkeen, pääoman hankintaverosta vapautuminen edellyttää, että kyse on sijoituksista, joista *annetaan vastikkeeksi yksinomaan yhtiöosuuksia*, kun taas jäsenvaltioilla on mahdollisuus ulottaa alentaminen (tai vapauttaminen) koskemaan tapauksia, joissa sijoituksista annetaan samanaikaisesti vastikkeeksi sekä yhtiöosuuksia että käteismaksu, joka on enintään 10 prosenttia niiden nimellisarvosta.

77. Siten 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määritetään pääoman hankintaveron verokanta ja 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa nimenomaisesti säädetään, koska tätä verokantaa alennetaan poikkeuksellisesti tai, direktiivillä 85/303/ETY tehdyn muutoksen jälkeen, koska tietyt toimet on vapautettu pääoman hankintaverosta tietyissä tarkasti rajatuissa tapauksissa, joihin on edellä viitattu. Koska kyse on poikkeuksesta, säädöstä on tulkittava suppeasti. [36]

78. Edellä olevista määräyksistä seuraa yhdessä tulkittuina, että yhteisön lainsäätäjä ei ole halunnut, että tätä edullisempaa poikkeusjärjestelmää sovelletaan tapauksiin, joissa pääomayhtiö hankkii toisen pääomayhtiön, ja siten tapauksiin, joissa sijoituksista saadaan samanaikaisesti vastikkeeksi sekä yhtiöosuuksia että käteismaksu, joka on yli 10 prosenttia niiden nimellisarvosta.

35 — Ks. ohjeellisesti edellä alaviitteessä 8 mainitut yhdistetyt asiat Denkavit Internationaal ym., tuomion 17 kohta; edellä alaviitteessä 33 mainitut yhdistetyt asiat Ponente Carni ja Cispadana Costruzioni, tuomion 20 kohta ja edellä alaviitteessä 33 mainittu asia Conradsen, tuomion 11 kohta.

36 — Tarve tulkita suppeasti määräyksiä, jotka poikkeavat yleissäännöstä, ilmenee myös yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee sellaisten säädösten tulkintaa, jotka liittyvät verojen kantamiseen tai verosta vapauttamiseen tiettyjen toimien yhteydessä. Esimerkiksi jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetussa kuudennessa neuvoston direktiivissä 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1) säädetään, että tietyt, *tyhjentävästi luetteloidut* toiminnat on poikkeuksellisesti vapautettu ALV:sta (13 artikla). Koska on kyse poikkeuksesta yleissääntöön, sitä tulkitaan suppeasti, *sillä kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 348/87*, Stichting Uitvoering Financiële Acties, 15.6.1989 antamassaan tuomiossa (Kok. 1989, s. 1737, 13 ja 14 kohta) todennut, tulkinta, joka laajentaisi 13 artiklan A kohdan soveltamisalaa, olisi säännöksen tarkoituksen vastainen. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on myös tarkentanut (ks. asia 107/84, komissio v. Saksa, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2655, 17 kohta ja *edellä mainittu asia Stichting Uitvoering Financiële Acties*, tuomion 12 kohta), "kuudennen direktiivin 13 artiklassa ei vapauteta kaikkia yleishyödyllisiä toimintoja vaan ainoastaan siinä luetellut ja yksityiskohtaisesti kuvaillut toiminnat". Yhteisöjen tuomioistuin ei ole hyväksynyt laajaa tulkintaa direktiivissä säädetyistä vapautuksista tapauksissa, joissa sellaisten tulkintaelementtien olemassaoloa, jotka laajentaisivat *kyseisissä säännöksissä ja erityisesti* 13 artiklassa tarkoitetun vapautuksen soveltamisalaa, ei ollut näytetty toteen (ks. edellä mainittu asia komissio v. Saksa, tuomion 20 kohta ja julkisasiamies Darmonin esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-63/92, Lubbock Fine, tuomio 15.12.1993, Kok. 1993, s. I-6665, ratkaisuehdotuksen 16 kohta).

79. Mielestäni näistä samoista säännöksistä sitä suuremmalla syyllä seuraa, että yhteisön lainsäätäjä ei ole halunnut, että tätä edullisempaa poikkeusjärjestelmää sovelletaan tapauksiin, joissa sijoituksista ei anneta ollenkaan vastikkeeksi yhtiöosuuksia, koska absorptiosulautumisen hetkellä vastaanottava yhtiö omistaa jo kaikki sulautuvien yhtiöiden osakkeet ja yhtiöosuudet, jotka se on hankkinut sulautumista edeltävässä vaiheessa ostamalla ne. Tämän järjestelmän soveltaminen tämänkaltaisiin tapauksiin olisi ristiriidassa kyseessä olevan säännöksen tarkoituksen kanssa; kyseisellä säännöksellä pyritään edistämään pääomien vapaata liikkuvuutta helpottamalla yritysten uudelleenjärjestelyjä ja kehittymistä.

80. Italian hallitus huomauttaa, että direktiivin 69/335/ETY 12 artiklan 1 kohdan c alakohdassa nimenomaisesti säädetään mahdollisuudesta kantaa veroa saman direktiivin 10 ja 11 artiklasta poiketen.

81. Direktiivin 69/335/ETY 10 ja 11 artiklasta *poiketen* direktiivin 12 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, joka on vieläkin erityisempi säännös, annetaan jäsenvaltioille oikeus kantaa pääoman hankintaveron lisäksi luovutusveroja kaikenlaisista omaisuuseristä, joita johonkin yhtiöön sijoitetaan, siltä osin kuin näiden omaisuuserien vastikkeeksi annetaan muuta kuin yhtiöosuuksia.

82. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, "direktiivin 69/335/ETY 12 artiklan 1 kohdassa luetellaan tyhjentävästi ne muut verot ja maksut kuin pääoman hankintavero, joita voidaan 10 ja 11 artiklan säännöksistä poiketen kantaa pääomayhtiöiltä näissä viimeksi mainituissa säännöksissä tarkoitetuista toimista". [37] Tästä seuraa, että 12 artiklassa mahdollistetaan sellaisten verojen kanto, jotka lähtökohtaisesti ovat kiellettyjä eli jotka lähtökohtaisesti kuuluvat 10 ja 11 artiklan soveltamisalaan.

83. Koska riidanalainen rekisteröintimaksu ei kuulu direktiivin 69/335/ETY soveltamisalaan, [38] sen kantaminen ei ole ristiriidassa direktiivin kanssa. Siten ei ole syytä tutkia, kuuluuko tämä maksu 12 artiklan soveltamisalaan vai ei. [39]

84. Ainoastaan sen vuoksi, että analyysini olisi täydellinen, tutkin seuraavaksi, voidaanko näyttää toteen, että tapauksessa on olemassa, kuten komissio väittää, sellaisia tulkintaelementtejä, jotka mahdollistaisivat 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun vapautuksen soveltamisen esillä olevaan tapaukseen.

37 — Ks. edellä alaviitteessä 8 mainitut yhdistetyt asiat Denkavit Internationaal ym., tuomion 21 kohta ja asia Dansk Sparinvest, tuomion 9 kohta.

38 — Tästä seuraa, että se ei kuulu 1 artiklan, 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan eikä 10 artiklan soveltamisalaan, eikä se liity mitenkään 11 artiklan, jossa kielletään veron kantaminen osakkeista, osuuksista, lainoista tai muista samankaltaisista siirtokelpoisista arvopapereista, tarkoitukseen.

39 — Tulin samankaltaiseen lopputulokseen edellä alaviitteessä 15 mainitussa asiassa Locamion antamassani ratkaisuehdotuksessa (ratkaisuehdotuksen 63 ja 64 kohta); asiassa oli kyse siitä, miltä osin direktiivin 69/335/ETY 10 artiklassa kiellettiin sellaisen maksun kantaminen kuten Ranskan lainsäädännössä määrätty alueellinen maksu ajoneuvojen rekisteröintitodistuksesta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi (tuomion 36 kohta), että koska kyseistä maksua ei ollut kielletty tällä säännöksellä, ei ollut aihetta tutkia miltä osin se kuului 12 artiklan soveltamisalaan.

b) Neuvoston asetukset 78/855/ETY ja 90/434/ETY

85. Huomautin yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime antamassani ratkaisuehdotuksessa, [40] että ennakkoratkaisuja pyytäneet tuomioistuimet käyttivät veronalaisia toimia määritellessään käsitettä ("sulautuminen"), jota ei ole mainittu direktiivissä 69/335/ETY, mutta katsoin, että sillä ei ole merkitystä. Tuossa tapauksessa huomionarvoista oli itse asiassa se, että riidanalaisilla toimilla oli samat olennaiset ominaisuudet kuin direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan alkuperäisessä sanamuodossa mainituilla toimilla.

86. Direktiivin 69/335/ETY jälkeen annetuissa direktiiveissä, joissa käsitellään yhtiöiden sulautumisiin liittyviä ongelmia, käytetään sulautumista määriteltäessä kuitenkin käsitteitä (A-yhtiön koko varallisuuden siirtäminen B-yhtiöön siten, että vastikkeeksi jaetaan B-yhtiön osakkeita tai osuuksia A-yhtiön osakkeenomistajille tai yhtiöosuudenomistajille), joita on käytetty myös direktiivin 69/335/ETY edellä mainitussa säännöksessä.

87. Lainsäätäjä on myöhemmin puuttunut kaksi kertaa yhtiöiden sulautumisiin liittyviin kysymyksiin. Kyseessä ovat osakeyhtiöiden sulautumisesta perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla 9 päivänä lokakuuta 1978 annettu kolmas neuvoston direktiivi 78/855/ETY [41] ja eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojen siirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23 päivänä heinäkuuta 1990 annettu neuvoston direktiivi 90/434/ETY. [42]

88. Komissio tulkitsee näiden kahden direktiivin säännöksiä ja päättelee, että yhteisön lainsäätäjä jätti sisällyttämättä tapauksen, jossa yhtiö sulautuu absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa ensin mainitun yhtiön kaikki osakkeet tai osuudet, niihin tapauksiin, jotka on vapautettu pääoman hankintaverosta, koska direktiivin 69/335/ETY antamisen aikoihin tätä ilmiötä ei käytännössä esiintynyt riittävän yleisesti.

89. Lisäksi komissio katsoo, että direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainittua edellytystä, jossa vaaditaan, että "sijoituksista annetaan vastikkeeksi yksinomaan yhtiöosuuksia", ei voida soveltaa absorptiosulautumiseen, jossa vastaanottava yhtiö jo omistaa 100 prosenttia sulautuvan yhtiön osakkeista tai osuuksista. Komissio väittää, että muutoin saavutettaisiin loogisesti ja oikeudellisesti järjettömiä tuloksia, jos tällaisessa tapauksessa vaadittaisiin, että sijoituksista annettaisiin vastikkeeksi yksinomaan yhtiöosuuksia sulautuneen yhtiön ainoalle osakkeenomistajalle, joka on itse vastaanottava yhtiö. Komissio päättelee, että koska

40 — Ks. ratkaisuehdotuksen alaviite 16.

41 — EYVL L 295, s. 36.

42 — EYVL L 225, s. 1.

tällainen yhtiöosuuksien antaminen on objektiivisesti mahdoton, tässä säännöksessä ei estetä yhdenmukaistetun pääoman hankintaveron vapautuksen soveltamista esillä olevan tapauksen kaltaiseen tapaukseen.

92. Agasin, Briangasin ja Italgasdottin tapauksessa 5 artiklan 2 kohdan b, c ja d alakohtaa sekä 19 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ei voisi teoriassa soveltaa. [43]

90. Ensinnäkin on syytä mainita, että direktiivin 78/855/ETY, jossa esitetään yhtiöiden sulautumisiin sovellettavat määräykset, IV luvussa on erityiset säännökset, jotka koskevat "yhtiön hankkimista, jos hankkiva yhtiö omistaa vähintään 90 prosenttia hankittavan yhtiön osakkeista", ja tämän vuoksi sanoisin, että siinä viitataan myös tapaukseen, jossa vastaanottava yhtiö omistaa 100 prosenttia sulautuvien yhtiöiden osakkeista tai osuuksista.

93. Direktiivin 78/855/ETY 5 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan b, c ja d alakohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallinto- tai johtoelinten on laadittava kirjallinen sulautumissuunnitelma.

91. Tarkemmin sanottuna direktiivin 78/855/ETY 24 artikla on muotoiltu seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on annettava lainsäädäntönsä alaisten yhtiöiden osalta säännökset menettelystä, jossa yksi tai useampi yhtiö purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja vastuunsa toiselle yhtiölle, joka omistaa kaikki sen osakkeet ja muut arvopaperit, jotka oikeuttavat äänestämään yhtiökokouksessa. Tällaiseen menettelyyn sovelletaan II luvun muita säännöksiä kuin 5 artiklan 2 kohdan b, c ja d alakohtaa, 9 ja 10 artiklaa, 11 artiklan 1 kohdan d ja e alakohtaa, 19 artiklan 1 kohdan b alakohtaa sekä 20 ja 21 artiklaa."

43 — Kuitenkaan muitakaan 24 artiklassa mainittuja säännöksiä ei voi soveltaa siltä osin kuin ne koskevat joko osakkeiden vaihtamista sulautumisessa tai säätelevät sulautumismenettelyyn liittyvien henkilöiden vastuuta, ja siten niissä edellytetään, että vastaanottava yhtiö ei omista sulautuvan yhtiön kaikkia osakkeita tai osuuksia sulautumisen tapahtuessa. Direktiivin 78/855/ETY 9 artikla koskee yksityiskohtaista kirjallista kertomusta, joka käsittelee sulautumissuunnitelmaa sekä erityisesti osakkeiden vaihtosuhdetta. Direktiivin 10 artiklassa säädetään riippumattomien asiantuntijoiden suorittamasta sulautumissuunnitelman tarkastamisesta, ja siinä mainitaan niille kuuluvista tehtävistä erityisesti sellaisen lausunnon antaminen, joka asiantuntijoiden on laadittava siitä, onko osakkeiden vaihtosuhde asiallinen ja kohtuullinen. Direktiivin 11 artiklan 1 kohdan d alakohta koskee 9 artiklassa mainittuja kertomuksia ja 11 artiklan 1 kohdan e alakohta koskee 10 artiklassa mainittuja riippumattomien asiantuntijoiden lausuntoja. Direktiivin 20 artiklan mukaan "jäsenvaltioiden lainsäädännössä on oltava säännökset ainakin sulautuvan yhtiön hallinto- ja johtoelinten jäsenten vastuusta suhteessa tämän yhtiön osakkeenomistajiin sillä perusteella, että nämä jäsenet ovat sulautumisen valmistelussa ja toteuttamisessa menetelleet virheellisesti". Lopuksi 21 artiklan mukaan "jäsenvaltioiden lainsäädännössä on oltava säännökset ainakin niiden asiantuntijoiden, jotka 10 artiklan 1 kohdan mukaisesti antavat lausunnon sulautuvan yhtiön osalta, vastuusta suhteessa tämän yhtiön osakkeenomistajiin sillä perusteella, että nämä asiantuntijat ovat tehtävässään menetelleet virheellisesti".

2. Sulautumissuunnitelmassa on ilmoitettava ainakin:

a) — —

b) osakkeiden vaihtosuhde ja mahdollisesti suoritettava rahakorvaus;

c) vastaanottavan yhtiön osakkeiden jakamista koskevat ehdot;

d) ajankohta, josta lähtien tällaisilla osakkeilla on oikeus osallistua tuotonjakoon, sekä tätä oikeutta koskevat erityiset ehdot;

— —"

94. Lisäksi direktiivin 78/855/ETY 19 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Sulautumisella on seuraavat suoraan laista johtuvat ja samanaikaiset vaikutukset:

a) — —

b) sulautuvan yhtiön osakkeenomistajista tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia;

— —."

95. Direktiivin 78/855/ETY edellä mainituista säännöksistä seuraa, että kun vastaanottava yhtiö on sulautuvan yhtiön tai sulautuvien yhtiöiden ainoa osakkeenomistaja, ensin mainitun osakkeiden antaminen jälkimmäisen yhtiön tai jälkimmäisten yhtiöiden osakkeenomistajille ei ole mahdollista. Koska tällaisella osakkeiden antamisella on tarkoitus suorittaa vastike sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille niistä varoista, jotka he ovat siirtäneet vastaanottavalle yhtiölle, olisi järjetöntä, että jälkimmäinen ottaisi itselleen vastikkeen sijoituksesta, jonka on suorittanut sen kokonaan omistama yhtiö ja josta se itse (vastaanottava yhtiö) on hyötynyt.

96. En ole teoriassa sitä komission väitettä vastaan, jonka mukaan yhteisön oikeuden (sekä direktiivin 69/335/ETY että direktiivin 78/855/ETY) tutkiminen antaa mahdollisuuden päätellä, että sellaisten nimenomaisten lainsäännösten puuttuminen, joissa säädettäisiin yhtiön sulautumisesta toiseen yhtiöön, joka omistaa sen kokonaan, johtuu mahdollisesti siitä, ettei tämä ilmiö ole ollut käytännössä niin yleinen, että lainsäätäjän nimenomainen puuttuminen asiaan ja erityisluvun sisältyminen direktiiviin 78/855/ETY olisi ollut perusteltua. Direktiivin 78/855/ETY IV luku sisältää tietenkin, kuten sen otsikossa mainitaan, säännökset, jotka koskevat sellaisten yhtiöiden sulautumista absorptiosulautumisessa, joiden osakkeista vastaanottava yhtiö jo omistaa 100 prosenttia, [44] ja säännökset, jotka koskevat sellaisten yhtiöiden sulautumista absorptiosulautumisessa, joiden osakkeita tai osuuksia vastaanottava yhtiö ei kokonaan omista. [45]

97. Sataprosenttisesti toisen yhtiön omistuksessa olevan yhtiön sulautuminen absorptiosulautumisessa on direktiivissä 90/434/ETY asetettu erityisen ja erikoisen kohtelun alaiseksi. Tämä on merkittävä seikka, kun otetaan huomioon, että direktiivi 90/434/ETY koskee (muun muassa) sulautumisiin sovellettavia verojärjestelmiä ja sen päätavoitteena on 4 artiklan 1 kohdan mukaan vapauttaa verosta siirrettyjen varojen ja vastuiden reaaliarvon ja niiden verotusarvon välinen arvonkorotus.

98. Säännös, joka mielestäni ansaitsee erikoismaininnan, on 2 artiklan a alakohta, jossa määritellään ne kolme yhtiöiden sulautumistyyppiä, joihin sovelletaan direktiiviä 90/434/ETY. Ensimmäinen ja kolmas tyyppi, jotka kiinnostavat eniten, koska ne koskevat sulautumista absorptiosulautumisessa, [46] määritellään seuraavasti:

"Tätä direktiiviä sovellettaessa tarkoitetaan:

a) 'sulautumisella' liiketointa, jolla:

— yksi tai useampi yhtiö siirtää purkautumishetkellään ilman selvitysmenettelyä kaikki varansa ja vastuunsa toiselle olemassaolevalle yhtiölle antaen osakkeilleen vastikkeeksi toisen yhtiön yhtiöpääomaa edustavia arvopapereita ja mahdollisesti käteisvälirahan, jonka määrä ei kuitenkaan saa ylittää 10:tä prosenttia näiden arvopapereiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpitoarvosta,

— — —

44 — Direktiivin 78/855/ETY 24, 25 ja 26 artikla. Direktiivin 24 artikla koskee menettelyä, jossa yksi tai useampi yhtiö purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja vastuunsa toiselle yhtiölle, joka omistaa kaikki sen osakkeet ja muut arvopaperit, jotka oikeuttavat äänestämään yhtiökokouksessa.

45 — Direktiivin 78/855/ETY 27, 28 ja 29 artikla. Direktiivin 27 artikla koskee sulautumista, jossa yhden tai useamman yhtiön hankkii toinen yhtiö, joka omistaa kunkin yhtiön yhtiökokouksessa äänioikeuden tuottavista osakkeista ja muista arvopapereista vähintään 90 prosenttia, ei kuitenkaan kaikkia.

46 — Toinen tyyppi koskee tapausta, jossa kaksi tai useampi yhtiö siirtää purkautumishetkellään ilman selvitysmenettelyä kaikki varansa ja vastuunsa perustamalleen yhtiölle.

— yhtiö siirtää purkautumishetkellään ilman selvitysmenettelyä kaikki varansa ja vastuunsa sille yhtiölle, jonka hallussa ovat kaikki sen yhtiöpääomaa edustavat arvopaperit."

99. Esillä olevassa asiassa on syytä huomata, että direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisen alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan sekä direktiivin 90/434/ETY 2 artiklan a alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan välillä on selvä yhtäläisyys.

100. Yhteisön lainsäätäjä on näissä kahdessa tapauksessa säätänyt, että sulautuvien yhtiöiden kaikkien varojen siirrosta on niiden osakkeenomistajille annettava vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön osakkeita tai yhtiöosuuksia ja mahdollisesti käteisväliraha, joka ei saa ylittää 10:tä prosenttia nimellisarvosta. Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta kuin tapaukseen, jossa vastaanottava yhtiö ei omista kaikkia eli 100:aa prosenttia sulautuvan yhtiön osakkeista tai osuuksista.

101. Lisäksi, siltä osin kuin kyse on tapauksesta, jossa vastaanottava yhtiö omistaa sulautuvan yhtiön kaikki osakkeet tai osuudet, direktiivissä 90/434/ETY on erityismääritelmä, joka eroaa ensimmäisestä määritelmästä merkittävässä kohdassa, kuten komissio aiheellisesti korostaa. Tämäntyyppisen sulautumisen osatekijöistä *puuttuu* vastaanottavan yhtiön *osakkeiden antaminen* sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille. Tämä nimenomaisesti vahvistaa sitä johtopäätöstä, joka voidaan vain epäsuoraan vetää direktiivin 78/855/ETY 24 artiklasta: absorptiosulautumisessa, jossa vastaanottava yhtiö omistaa 100 prosenttia sulautuvan yhtiön osakkeista tai osuuksista, ei tapahdu mitään osakkeiden tai yhtiöosuuksien jakamista sulautuvan yhtiön ainoalle osakkeenomistajalle, joka on itse vastaanottava yhtiö.

102. Katson kuitenkin, että tekemääni johtopäätöstä direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan säännöksen, sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan, tulkinnasta ei pidä muuttaa, vaikka säännöstä tulkittaisiin uudempien ja yksityiskohtaisempien direktiivien eli 78/855/ETY ja 90/434/ETY säännösten ja määritelmien (jotka koskevat yhtiön sulautumista absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön) valossa. Katson, ettei tämä metodi, jossa tulkitaan toiseen säädökseen sisältyviä oikeudellisia käsitteitä toisen säädöksen valossa ja jossa erityisesti siirretään toiseen direktiiviin (90/434/ETY) sisältyviä käsitteitä toiseen direktiiviin (69/335/ETY), [47] riitä esillä olevassa asiassa muuttamaan tekemääni johtopäätöstä.

47 — Asia C-164/90, Muwi Bouwgroep, tuomio 13.12.1991 (Kok. 1991, s. I-6049) koski direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua sen "toiminnan osan" ("part of business") määrittelyä, jonka toinen yhtiö siirsi toiselle. Julkisasiamies Jacobs tulkitsi (ratkaisuehdotuksensa 16 ja 17 kohdassa) tätä direktiivissä 69/335/ETY käytettyä käsitettä direktiivin 90/434/ETY 2 artiklan a kohdassa sille annetun määritelmän valossa. Yhteisöjen tuomioistuin, joka ei nimenomaisesti viitannut direktiivin 90/434/ETY kyseiseen säännökseen, vastasi kysymykseen tarkastelemalla direktiivin 69/335/ETY kyseistä säännöstä kokonaisuutena (tuomion 20 kohta; ks. myös tuomion 21 ja 22 kohta).

103. Ottaen huomioon, että direktiivillä 78/855/ETY ja erityisesti direktiivillä 90/434/ETY on tarkasti määritelty soveltamisala, edellä olevasta analyysista seuraa mielestäni, että ei ole sopivia tulkintaelementtejä, jotka oikeuttaisivat soveltamaan direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan nimenomaista ja suppeasti tulkittavaa säännöstä myös tapaukseen, jossa yhtiö sulautuu absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa kaikki ensin mainitun yhtiön osakkeet ja osuudet, koska tässä viimeksi mainitussa tapauksessa eivät täyty ne edellytykset, joita tämän direktiivin säännöksissä, sellaisina kuin ne ovat muutettuina direktiivillä 85/303/ETY, asetetaan pääoman hankintaverosta vapautumiselle.

104. Komissio katsoo, että 7 artiklan 1 kohdassa säädetty vapautus on ulotettava koskemaan tässä tutkittua tapausta, koska tämä olisi sen tavoitteen mukaista, joka koskee yritysten uudelleenjärjestelyjen edistämistä ja erityisesti sen edistämistä, että samanlaisia tai täydentäviä toimintoja harjoittavat yksiköt ryhmittyisivät saman yrityksen sisälle.

105. Mitä tulee niihin syihin, jotka oikeuttavat direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun vapautukseen pääoman hankintaverosta, huomautan, että tosiasiassa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, [48] että "näiden direktiivien [49] johdanto-osasta ilmenee, että tämän poikkeavan verojärjestelmän tarkoituksena on välttää se, että verotukselliset esteet rajoittaisivat yhtiöiden välisiä varallisuuden siirtoja, jotta edistettäisiin yritysten uudelleenjärjestelyjä ja erityisesti sitä, että samanlaisia tai täydentäviä toimintoja harjoittavat yksiköt ryhmittyisivät saman yrityksen sisälle".

106. Edellä oleva analyysi ja mainittu oikeuskäytäntö huomioon ottaen katson kuitenkin, että jotta kahden yhtiön sulautumiseen kolmanteen, johon sijoitetaan sulautuvien yhtiöiden kaikki varallisuus, [50] voitaisiin soveltaa direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua vapautusta, kaikkien tässä säännöksessä mainittujen edellytysten on täytyttävä, mitä ei ole esillä olevassa asiassa tapahtunut. Tästä syystä ei voida yhtyä komission perusteluihin vastakkaisen väitteen hyväksi.

107. Edellä oleva huomioon ottaen katson, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin toteaisi, että yhtiön sulautuminen absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa kaikki ensin mainitun yhtiön osakkeet ja osuudet, kuuluu direktiivin 69/335/ETY ja erityisesti sen 4 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamisalaan, tähän toimeen ei voitaisi soveltaa pääoman hankintaveron vapautusta, koska kaikki tämän direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainitut edellytykset eivät

48 — Ks. asia C-50/91, Commerz-Credit-Bank, tuomio 13.10.1992 (Kok. 1992, s. I-5225, 11 kohta).

49 — Kyse on direktiivistä 69/335/ETY sekä direktiiveistä 73/80/ETY ja 85/303/ETY, joilla sitä muutettiin.

50 — Riippumatta siitä, merkitseekö kyseinen toimi "samanlaisia tai täydentäviä toimintoja harjoittavien yksiköiden ryhmittymistä saman yrityksen sisälle".

täyty. Toisenlainen ratkaisu mahdollistaisi direktiivin tavoitteen kiertämisen; direktiivissä on haluttu soveltaa 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan edullisempaa järjestelmää vain tiettyihin sijoituksiin, edellyttäen että siinä mainitut edellytykset täyttyvät.

C *Miltä osin Italiassa sulautumisesta kannettava rekisteröintimaksu on direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukainen, sellaisena kuin kyseinen artikla on muutettuna*

108. Olen jo tullut siihen päätelmään, että yhtiön sulautuminen absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa 100 prosenttia ensin mainitun yhtiön osakkeista tai osuuksista, ei kuulu direktiivin 69/335/ETY soveltamisalaan. Täydentääkseni edeltävän analyysin määrittelen kuitenkin seuraavaksi sen osuuden eli verokannan, jonka mukaisesti yhtiöiden sulautumisen rekisteröinnistä kannettava maksu voidaan kantaa. Siten tutkin riidanalaisen Italian säännöksen, joka koskee kannetun maksun suuruutta, yhteensopivuutta direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa, sellaisena kuin kyseinen artikla on muutettuna. [51]

109. Kuten komissio aiheellisesti huomauttaa (kirjallisten huomautusten 12 kohta), Italian yhden prosentin suuruinen rekisteröintimaksu ja Ranskan 1,20 prosentin suuruinen rekisteröintimaksu, [52] joka oli tapauksen Bautiaa ja Société française maritime kohteena, vastaavat suuressa määrin toisiaan.

110. Yhteisöjen tuomioistuin nimittäin totesi yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime antamansa tuomion 42 kohdassa, että "tällaisen maksun soveltaminen 1.1.1986 jälkeen oli myös ristiriidassa direktiivin kanssa, koska 7 artiklan 1 kohtaa oli tämän jälkeen muutettu direktiivillä 85/303/ETY, jossa jäsenvaltiot selvästi velvoitetaan vapauttamaan pääoman hankintaverosta yhtiöpääoman korottaminen, joka toteutetaan siirtämällä yhtiön koko yhtiöomaisuus toiseen yhtiöön". Tuomioistuin jatkoi (43 kohta) lisäämällä, että "direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 73/80/ETY 1.1.1976 lukien ja tämän jälkeen direktiivillä 85/303/ETY 1.1.1986 lukien, vastaista on sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, jonka mukaan peritään 1,20 prosentin suuruista rekisteröintimaksua irtaimen omaisuuden sijoittamisesta yhtiöön sulautumisen yhteydessä".

111. Tästä seuraa, että siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin katsoisi aiheelliseksi lausua siitä, soveltuuko direktiivin 69/335/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, sellaisena kuin kyseinen artikla on muutettuna, tarkoitettu vapautus kaikesta pääoman hankintaverosta yhtiöiden sulautumisiin, katson että vastaus voi olla vain myönteinen kaikkine niine seurauksineen, joita siitä seuraa riidanalaista Italian rekisteröintimaksua koskien. [53]

51 — Ks. edellä alaviitteessä 7 mainitut yhdistetyt asiat Bautiaa ja Société française maritime, tuomion 40 kohta.

52 — Tästä maksusta oli säädetty Ranskan *code général des impôts*'n (verolaki) 816 §:ssä.

53 — Lisäksi on merkittävää, että Italian hallitus muutti yhdistetyissä asioissa Bautiaa ja Société française maritime annetun tuomion jälkeen asetukseen nro 131 liitetyn taulukon 4 §:n b alakohtaa tasavallan presidentin asetuksella nro 323/96 vaihtamalla suhteellisen rekisteröintimaksun vakiomääräiseen 250 000 ITL:n suuruiseen veroon.

VI Ratkaisuehdotus

112. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Commissione tributaria provinciale di Milanon esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Pääoman hankinnasta kannettavista välillisistä veroista 17 päivänä heinäkuuta 1969 annetun neuvoston direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 10.6.1985 annetulla neuvoston direktiivillä 85/303/ETY, 4 artiklan 1 kohdan c alakohdasta ja 7 artiklan 1 kohdan b alakohdasta seuraa, että rekisteröintimaksun kantaminen siitä, että yhtiö sulautuu absorptiosulautumisessa toiseen yhtiöön, joka jo omistaa 100 prosenttia ensin mainitun yhtiön osakkeista tai osuuksista, ei ole kiellettyä.